

NOTAT

Arbeids- og omsorgsdepartementet

Referanse:

Kap.3 Sysselsetting, levekår og utviklingen i sentrale inntektssikringsordninger – 3.3 Arbeidsmiljøtilstanden

Muskelskjelettlidelser er et av de mest omfattende folkehelseproblemene i vår tid. Den årlige samfunnskostnaden som utløses av problemer relatert til muskelskjelettlidelser ligger på omlag 185 milliarder kroner. I Arbeids- og sosialdepartementets budsjettinnstilling for 2019 fastslås det, med referanse til STAMIs Faktaboka om arbeidsmiljø og helse 2018, at de største helseutfordringene blant norske yrkesaktive, både når det gjelder omfang og kostnader i form av redusert helse, sykefravær og uførhet, er muskelskjelettlidelser og lettere psykiske plager.

Muskelskjelettlidelser er den største enkeltårsaken til at nordmenn over 45 år uføretrygdes og ikke er i stand til å stå i arbeid ut yrkesaktiv alder. Muskel- og skjelettlidelser er også den klart største årsaken til sykefravær i Norge.

Helsedirektoratet har i sin rapport **Samfunnskostnader 2015** anslått at muskelskjelettlidelsene i befolkningen:

- *Forklarer 38 prosent av sykefraværet ¹*
- *Fører til over 10 millioner tapte dagsverk årlig.*
- *Koster over 250 milliarder kroner årlig; 70 milliarder kroner i direkte kostnader (helsetjenesteutgifter, sykepenger, uførepensjon mv) og 185 milliarder kroner i helsetap.*

Tilsvarende stadfestet **WHO Europa** i september 2016 at muskel- og skjelettskader, -sykdommer og -plager (MUSSP) nå er største årsak til uførhet også i resten av Europa og angår alle aldersgrupper. Med en aldrende befolkning vil samlet sykdomsbyrde fortsette å øke i årene fremover.

Folkehelse rapporten, publisert av Folkehelseinstituttet i mai 2018, beskriver status og utviklingstrekk for helsetilstanden i den norske befolkningen. Omtrent 1 av 4 har til enhver tid langvarige plager knyttet til muskel- og skjelettsystemet; 27 prosent av kvinner og 18 prosent av menn. Forekomsten var høyest blant de eldre, blant kvinner over 70 år hadde mer enn halvparten slike plager.

I følge Folkehelseinstituttets rapport **Sykdomsbyrde 2016** utgjør rygg- og nakkelidelser hele 79% av det totale helsetapet grunnet muskelskjelettlidelser i Norge.

I mai i år kom det ut et temanummer av **The Lancet** hvor 29 av verdens ledende ryggforskere ropte et kraftig varsko om feilhåndteringen av ryggplager i hele den vestlige verden. Artiklene i The Lancet påpeker det store spriket mellom det man i dag vet om hva som virker best i forhold til ryggsmertes, og det man rent faktisk gjør. Dersom vi ikke finner nye effektive strategier for håndtering av mennesker med muskelskjelettlidelser, og herunder særlig rygg- og nakkelidelser, er det grunn til å forvente at forekomsten vil øke,

¹ I fjerde kvartal 2017 skyldtes 2 746 043 tapte dagsverk muskelskjelettlidelser. Hele 1 554 950 brukere tok kontakt med primærhelsetjenesten i 2016 på grunn av muskelskjelettlidelser, mens det var 742 591 brukere som tok kontakt på grunn av psykiske symptomer og lidelser. Disse tallene er i samsvar med helsetapsmålinger, der det fremkommer at muskel- og skjelettlidelser er den gruppen lidelser som forårsaker størst helsetap. Det samme viser Levekårsundersøkelsen fra 2015.

med en påfølgende forverring av vår nasjonale arbeidsevne i fremtiden. For å oppnå målsettingen om reduksjon i sykefravær, utenforskap og mulighetene for å gjøre flere nordmenn i stand til å stå i arbeid ut normal yrkesaktiv alder, er det behov for tverrsektorielle tiltak.

Forholdet mellom arbeid og helse

På grunnlag av faktagrunnlaget som fremkommer av artiklene i ovennevnte Lancet publikasjon kommer tre hovedanbefalinger:

- *Gi alle, som henvender seg til helsevesenet oppdatert kunnskap.*
- *Gi tilbud om tilrettelagt fysisk aktivitet og trening til de som har behov.*
- *Lag systemer for forebygging og behandling som henger sammen på tvers mellom helsevesen og arbeidsliv.*

Tilsvarende fremhever tidligere nevnte WHO-rapport **Action plan for the prevention and control of noncommunicable diseases in the WHO European Region** en rekke tiltak for å bedre folkehelsen gjennom bedret muskelskjeletthelse, herunder:

- *Økt fokus på muskelskjeletthelse på arbeidsplassen og at det iverksettes helsefremmende tiltak på arbeidsplassen.*

Kiropraktorenes betydning for å styrke befolkningens arbeidsevne

For å sikre en bærekraftig velferdsstat er det avgjørende å få flere i arbeid og la flere stå lengre i jobb. Norske kiropraktorer utgjør et viktig supplement til leger og fysioterapeuter. Årlig går over 350 000 nordmenn til kiropraktor, og det gjennomføres totalt litt over 2 mill. konsultasjoner. Gjennom vår spisskompetanse innen muskelskjelettlidelser, kapasitet og medisinsk diagnostiske kompetanse avlaster vi leger og evt. andre helsepersonellgrupper, til beste for pasientene - og derigjennom også landets arbeidslivssektor.

Flere må behandles tidligere: da er det viktig med en robust primærhelsetjeneste som evner å gi folk riktig hjelp til rett tid. Som en av de tre store behandlergruppene innen primærhelsetjenesten står kiropraktorene fortsatt uten et nasjonalt utdanningstilbud. Forskning og samhandling med de øvrige utdanningsretningene innen medisin og fysioterapi er en viktig forutsetning for å etablere tverrfaglig kompetanse og en helsetjeneste som kan samarbeider godt.

Stortinget har ved flere anledninger bedt om at det etableres en norsk kiropraktorutdanning ved et norsk universitet. I Kunnskapsdepartementets budsjettforslag for 2018 er dette fulgt opp, og det ble bedt om oppdaterte beslutningsgrunnlag. Universitetet i Bergen står nå klare for etablering av en nasjonal kiropraktorutdanning, og har oversendt sine planer til departementet.

Spørsmålene knyttet til muskelskjeletthelse er tett forbundet til arbeidsfeltet all den tid disse helseplagene utløser store svinn av verdier og arbeidskraft.

Oslo, 10. oktober 2018

Jakob Lothe
Leder

Hans Otto Engvold
Generalsekretær

 Norsk
Kiropraktorforening